

**ДО
АКРЕДИТАЦИОННИЯ СЪВЕТ
НА НАОА
СОФИЯ**

ДОКЛАД

НА

**ПОСТОЯННАТА КОМИСИЯ ПО СОЦИАЛНИ И ПРАВНИ НАУКИ, СИГУРНОСТ И
ОТБРАНА
ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ИЗВЪРШЕНОТО ОЦЕНЯВАНЕ ПО ПРОЦЕДУРА ЗА
ПРОГРАМНА АКРЕДИТАЦИЯ НА ДОКТОРСКА ПРОГРАМА „МЕЖДУНАРОДНО
ПРАВО И МЕЖДУНАРОДНИ ОТНОШЕНИЯ“, ОТ ПРОФЕСИОНАЛНО
НАПРАВЛЕНИЕ 3.6. ПРАВО, ОБЛАСТ НА ВИСШЕТО ОБРАЗОВАНИЕ 3. СОЦИАЛНИ,
СТОПАНСКИ И ПРАВНИ НАУКИ В ЮРИДИЧЕСКИЯ ФАКУЛТЕТ ПРИ
ВЕЛИКОТЪРНОВСКИЯ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЙ“**

Уважаема госпожо Председател на АС на НАОА,

Постоянната комисия по социални и правни науки, сигурност и отбрана представя на Вашето внимание настоящия доклад за резултатите от извършеното оценяване по процедурата за извършената проверка по процедура за програмна акредитация на докторска програма „Международно право и международни отношения“, от професионално направление 3.6. „Право“ във Великотърновския университет „Св. Св. Кирил и Методий“.

Докладът е разработен в съответствие с чл. 78 и чл. 88а, ал. 7 от ЗВО, чл. 38, ал. 1 от ПДНАОА и съгласно критериалната система за програмна акредитация на докторска програма.

СЪДЪРЖАНИЕ

I. ХРОНОЛОГИЯ НА ПРОЦЕДУРАТА

II. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРЕПОРЪКИТЕ ОТ ПРЕДХОДНАТА АКРЕДИТАЦИЯ

III. КОНСТАТАЦИИ И ОЦЕНКИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КРИТЕРИИТЕ ЗА ПРОГРАМНА АКРЕДИТАЦИЯ НА ДОКТОРСКА ПРОГРАМА В СЪОТВЕТСТВИЕ СЪС СТАНДАРТИТЕ И НАСОКИТЕ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА КАЧЕСТВОТО В ЕВРОПЕЙСКОТО ПРОСТРАНСТВО ЗА ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ /ESG/ - ЧАСТ 1 /1-10/ И ПО СМИСЪЛА НА ЧЛ. 78, АЛ. 3 ОТ ЗВО

IV. ЗАКЛЮЧИТЕЛНА ЧАСТ

I. ХРОНОЛОГИЯ НА ПРОЦЕДУРАТА

№ по ред	Решения	Номер и дата на протокол / дата на извършено действие
1	Откриване на процедура от АС	Пр. № 20/22.07.2021 г.
2	Утвърждаване на състав на ЕГ от АС	Пр. № 13/02.06.2022 г.
3	Извършено посещение на ЕГ във ВУ	По документи
4	Обсъждане и приемане на доклада на ЕГ от ПК	Пр. № 6/27.02.2023 г.
5	Обсъждане и приемане на доклада на ПК и изпращането му до ВУ за становище	Пр. № 21/11.09.2023 г.
6	След изтичане на срока по чл. 35, ал. 2 от ПДНАОА (относно становището на оценяваната институция) ПК предоставя доклада на АС	..... 2023 г.

Определената от Акредитационния съвет Експертна група по процедурата е в състав:

1. проф. д.н Юлия Дончева Бояджиева – специалист от практиката, Българска асоциация по криминология – ръководител.

2. доц. д.н Ангел Георгиев Анастасов – Институт за държавата и правото при БАН

3. Августин Янчев – редовен докторант ЮЗУ „Неофит Рилски“

Наблюдаващ процедурата – доц. д-р Маргарита Чешмеджиева – член на ПКСПНСО.

Към Юридическия факултет на ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий“ са акредитирани единадесет докторски програми в ПН 3.6. Право – „История на правото“, „Теория на държавата и правото“, „Конституционно право“, „Административно право и административен процес“, „Гражданско и семейно право“, „Гражданско процесуално право“, „Финансово право“, „Наказателно процесуално право (Наказателен процес)“, „Международно право и международни отношения“, „Наказателно право“, „Трудово право и обществено осигуряване“.

През 2016 г. ЮФ на ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий“ получава програмна акредитация за обучение на докторанти по докторска програма „Международно право и международни отношения“, в професионално направление 3.6. Право, с оценка 9.00 и за срок от 6 години.

II. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРЕПОРЪКИТЕ ОТ ПРЕДХОДНАТА АКРЕДИТАЦИЯ

На 07.01.2016 г. Акредитационният съвет на НАОА утвърждава доклад на Постоянната комисия по повод искането за акредитация на докторската програма, подадено от ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий“, и взема следното решение:

1. . Дава програмна акредитация на докторска програма „Международно право и международни отношения“ в професионално направление 3.6. Право от област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки на Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий“ на основание обща оценка 9,00 (девет цяло).

2. Срокът на валидност на акредитацията е ШЕСТ години, съгласно чл. 79, ал. 4 от Закона за висшето образование.

В решението си за програмна акредитация на докторската програма АС на НАОА е формулирал следните две препоръки:

Препоръка № 1: Включване в докторската програма на курсове за подобряване уменията за академично писане. Срок: постоянен с ежегодно отчитане.

За изпълнението на препоръката са предприети следните действия:

- При индивидуалната работа с научния ръководител/консултанта всеки докторант по международно право и международни отношения получава конкретни насоки за оформяне изложението на доклади, статии, както и на дисертацията, съобразени с изискванията на академичното писане и спецификата на юридическата материя по избраната тема.

- Контролът за качеството на научната продукция на докторантите е предмет на изрична нормативна уредба в *Правилника за прием и обучение на докторанти във ВТУ*, съобразно и една от задачите на обучението на докторантите то да се осъществява при спазване на стандартите за академично писане.

- В новите *групови учебни планове* за докторската програма „Международно право и международни отношения“, редовно и задочно обучение, (2017/2018 г.) е предвидена възможност за посещение от докторантите на *факултативната дисциплина „Общ курс по методология и методика на изследователската работа“* (с „*Основи на академичното писане*“). От 9 обучавани през акредитационния период докторанти тази учебна дисциплина е включена в индивидуалните учебни планове и изучавана от 4-ма докторанти: един в самостоятелна и 3-ма – в редовна форма на обучение.

- От гледна точка на направената препоръка може да се посочи, че в груповия учебен план на докторската програма като факултативна е включена *дисциплината „Език и право“*.

Препоръка № 2: Като бъдеща тенденция в работата на катедрите с докторантите по „Международно право и международни отношения“ е необходимо да се наложи практиката да се изпращат на специализация в чуждестранни университети, които са акредитирани да обучават докторанти по аналогични специалности. Срок: постоянен с ежегодно отчитане.

Във Юридическия факултет на ВТУ са създадени условия за специализация на докторантите по „Международно право и международни отношения“ в чуждестранни университети, акредитирани да обучават докторанти по сродни специалности (*вж. т. 4.1.3 и т. 8.1.2 на доклада на ЕГ*). През периода на акредитация двама докторанти са осъществили обучения по програмата „Еразъм +“ в университети в Република Румъния и Република Гърция.

Постоянната комисия приема, че препоръките на НАОА са изпълнени.

Обучаваните докторанти в катедра „Публичноправни науки“ по докторска програма „Международно право и международни отношения“ към момента на извършване на проверката:

Име	Вид докторантура	Дата на зачисляване	Дата на отчисляване с/без право на защита	Научен ръководител	Тема	Защитил
Даниел Берчев	самостоятелна	01.04.2016	05.04.2017	проф. д-р Благой Видин	Изследване на правноприложими аспекти при мироопазващи операции на ООН	Защитил 10.07.2017
Христо Ангелов	самостоятелна	01.07.2018	07.09.2021 Отчислен с право на защита	Доц. д-р Венцислава Желязкова	Уредба на съпругеските имуществени отношения в българското международно частно право	
Мохаммед Санка	самостоятелна	01.11.2018	12.06.2020	проф. д-р Благой Видин	Институтът за защита на колективните права в международното право	Защитил 30.07.2020
Стеляна Златева	редовна	01.12.2018	Удължен срок до 30.11.2022	Доц. д-р Венцислава Желязкова	Заобикаляне на закона в международното инвестиционно право	
Илиян Байчев	самостоятелна	10.01.2019	Удължен срок до 09.01.2023	Доц. д-р Станислав Костов	Временните мерки, постановени от Съда на ЕС	
Ралица Тютюнджиева	редовна	01.09.2020		Доц. д-р Мариета Рабохчийска	Българо-гръцки отношения /1989-2007/	
Ана Наумовска	самостоятелна	15.10.2020		проф. д-р Благой Видин	Сравнителен анализ на Закона за гражданството на Република Северна Македония и Република България	
Пламен Пантелеев	редовна	01.12.2021		Доц. д-р Станислав Костов	Служебното позоваване на правото на ЕС от националния съдия	
Елена Добрева	редовна	01.04.2022		проф. д-р Благой Видин	Обща европейска система на убежище	

III. КОНСТАТАЦИИ И ОЦЕНКИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КРИТЕРИИТЕ ЗА ПРОГРАМНА АКРЕДИТАЦИЯ НА ДОКТОРСКА ПРОГРАМА В СЪОТВЕТСТВИЕ СЪС СТАНДАРТИТЕ И НАСОКИТЕ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА КАЧЕСТВОТО В ЕВРОПЕЙСКОТО ПРОСТРАНСТВО ЗА ВИШЕ ОБРАЗОВАНИЕ /ESG/ –ЧАСТ 1 /1-10/ И ПО СМИСЪЛА НА ЧЛ. 78, АЛ. 3 ОТ ЗВО

СТАНДАРТ 1. ПОЛИТИКА ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА КАЧЕСТВОТО

По 1.1.1.

Обучението на докторантите по докторска програма „Международно право и международни отношения“ се провежда в съответствие с мисията, приоритетите и целите на Великотърновския университет, както и с действащата национална и университетска правна рамка, определена в:

- нормативните актове, регламентиращи държавната политика в сферата на висшето образование в България и неговото качество; националните стратегически документи в сферата на образованието и научните изследвания;
- относимите университетски нормативни актове: Правилник на Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий“, Правилник за придобиване на научни степени във ВТУ

„Св. св. Кирил и Методий”, Правилник за прием и обучение на докторанти във Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий” и др.;

- университетски ръководни документи: Стратегия за развитие на ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“ (2012–2025); Политика по качеството на ВТУ „Св. св. Кирил и Методий”; Стратегия за интернационализация на ВТУ „Св. св. Кирил и Методий” за периода 2020/2023 г.; Система за управление на качеството; стандарти; процедури;

- факултетни нормативни актове: Правилник за дейността и устройството на Юридическия факултет на ВТУ.

По 1.1.2.

Изградената през 2004 г. Система за управление на качеството на образованието, осъществявана от ВТУ през годините се развива и усъвършенства, като през акредитационния период е в съответствие с оптимизирания стандарт БДС EN ISO 9001:2015. Административно-организационната структура на СУК и функциите на звената, които я изграждат, са разписани в оперативните документи на системата. Създаден е *Център по управление на качеството*, който е на подчинение на ресорен заместник-ректор, отговарящ за управлението на качеството, акредитацията и учебните планове. Той е и председател на *Университетската комисия по управление на качеството и акредитацията*. Факултетната комисия по управление на качеството включва преподаватели от трите катедри на ЮФ, студент и представител на практиката. Системата по качеството е пригодена за оценка на качеството и на докторските програми, с възможност за отчитане на тяхната специфика.

В съответствие с *Процедурата по управление на качеството ПР1-04-01* се извършват **годишни планови одити** на специалност „Право“ за съответствие на дейностите, процесите и продуктите със изискванията на СУК на ВТУ, включващи и докторските програми. Вътрешните одити се извършват от одиторски комисии, които се назначават със заповед на ресорния зам.-ректор.

През акредитационния период в Юридическия факултет на ВТУ са извършени регулярните планови вътрешни одити за съответните учебните години, последният от които е за учебната 2021/2022 г. В одитните доклади е отбелязано, че не са установени критични несъответствия. В два от докладите има предписани коригиращи действия с отчетено изпълнение на предписанията.

По 1.1.3.

Докторантите ползват резултатите от теоретичните и приложните изследвания по международно право и международни отношения и сродни изследвания на научните си ръководители, другите преподаватели от катедрата, на преподаватели и учени от други български, както и чуждестранни висши училища и научни организации.

По 1.1.4.

Във ВТУ е създадена *Комисия по етика*, която следи спазването на нормите на *Етичния кодекс на работещите във ВТУ*. Работата на този орган е регламентирана от *Правилник за работата на Комисията по етика във ВТУ*, публикуван на сайта на Университета.

Във ВТУ е създаден и *Съвет по интелектуална собственост*, който следи за нарушения на *Правилника за защита на интелектуалната собственост във ВТУ* от 2017 г. Съгласно вътрешните университетски правила научните трудове, включително и дисертациите, се проверяват за автентичност чрез функциониращата от 2018 г. системата *Plagscan* <http://www.uni-vt.bg/bul/pages/?zid=1&page=1242>.

През време на акредитационния период не са констатирани прояви на дискриминация, изпитни измами и плагиатство, свързани с докторската програма по Международно право и международни отношения.

Констатации на Постоянната комисия за изпълнение на стандарт 1:

- *Обучението по докторската програма „Международно право и международни отношения“ се осъществява съобразно мисията, целите и задачите на ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“ и е напълно в съответствие с действащото в страната законодателство в областта на висшето образование и с университетската правна уредба.*

- *Обучението по докторската програма се осъществява, наблюдава и одитира в съответствие с изградената Университетска система за осигуряване и оценяване качеството на образованието, като са съобразени нейните специфики.*

- *Водещите катедри “Публичноправни науки” и „Частноправни науки“ прилагат политика за осъществяване на взаимовръзка между научните изследвания и обучението по докторската програма в рамките на институционалния, националния и международния контекст.*

- *Във ВТУ са приети и оповестени правила и процедури за предотвратяване и санкциониране на изпитни измами и плагиатство от докторанти.*

СТАНДАРТ 2. РАЗРАБОТВАНЕ И ОДОБРЯВАНЕ НА ПРОГРАМИТЕ

По 2.1.1.

Тематиката на докторската програма „Международно право и международни отношения“ напълно съответства на профила на образователната и изследователската дейност на катедри “Публичноправни науки” и „Частноправни науки“. Съдържанието на учебната програма е съобразено в общи линии с актуалното състояние на теоретичните постановки и на законодателството в областта на международното право и международните отношения. В препоръчаната литература в библиографските справки в учебните програми на част от задължителните, избираемите и факултативните дисциплини липсват публикации от последните 5 – 7 години.

Прегледът на темите на докторските дисертации сочи съответствие с актуалната проблематика в областта на международното право и международните отношения. Те са интересни и полезни както за научните среди, така и за практиката.

По акредитираната докторска програма „Международно право и международни отношения“ са обявени 3 конкурса за редовни докторанти – по едно място през учебните 2017/2018 г., 2018/2019 г. и 2019/2020 г. и 2 конкурса – по едно място за задочни докторанти за учебните 2017/2018 г. и 2019/2020 г. На конкурса за редовен докторант през 2018/2019 г. се е явил един кандидат, зачислен за докторант.

Следват 8 обявени конкурса – „допълнителни приеми“, за учебните 2020/2021 г. и 2021/2022 г., както и 3 редовни конкурса през 2022/2023 г. по докторски програми: „Международно право и международни отношения (Международно публично право)“; „Международно право и международни отношения (Теория на международните отношения)“; „Международно право и международни отношения (Право на ЕС)“; „Международно право и международни отношения (Международни отношения)“.

По тези 11 конкурса са обявени общо: 11 места за редовни докторанти с явили се 4 кандидати с 3-ма зачислени докторанти; 8 места за задочни кандидати с явили се двама кандидати, без зачислени докторанти.

Според акредитираната институция докторската програма включва различни правни отрасли и има единен конспект, включващ теми от тези отрасли. Тъй като конспектът е обемист, не са се явили кандидати, които да могат да се подготвят по него. Поради това е взето решение, когато се обявява конкурс, да се посочва по кой от включените правни отрасли в докторската програма е този прием, така че кандидат-докторантите да се готвят по съответната дисциплина, по която имат научен интерес.

Решението, каква дисциплина да се постави в скобите и по коя точно част от докторската програмата да се обяви място, първо се взема на Катедрен съвет, след това се приема на

Факултетен съвет, след което се обявяват местата за кандидат-докторантите на Академичен съвет. АС утвърждава заявените места и предлага на Министерския съвет да бъдат обявени в “Държавен вестник”.

Това означава, че докторските програми със скоби в наименованието, по които са обявени конкурси, фактически представляват четири отделни докторски програми, за които ВТУ няма необходимата законова акредитация от НАОА. Въпросът с наименованията на докторските програми не се решава на катедрено, факултетно и даже на университетско равнище, а чрез тяхната акредитация от НАОА. За тези четири докторски програми няма приложена съответната учебна документация.

В Юридическия факултет на ВТУ има прецедентна практика за тази докторска програма да се допускат кандидати и от близки специалности като „Европеистика“. Това не е в съответствие с Квалификационната характеристика на докторската програма „Международно право и международни отношения“, в която е записано, че програмата е насочена към лица, притежаващи ОКС „магистър“, придобита в юридически факултет на ВУ, специалност „Право“ и съобразно изискванията на Наредбата за единните държавни изисквания за придобиване на професионална квалификация „юрист“, както и с изискването за завършено висше образование и придобита образователна степен „магистър“ по специалност „Право“. Тази практика при обявените конкурси, не съответства на изискването в чл. 6 от ЗРАСРБ, където ал. 3 посочва, че „кандидатът притежава задълбочени теоретични знания по съответната специалност“. Знанията по специалността се основават на магистърското обучение, което е предпоставката за приемането в съответната докторска програма.

Очаквани резултати от обучението на докторантите по международно право и международни отношения като: придобиване на професионални компетенции; възможности за професионална реализация; успешна защита на дисертацията и др., са отразени в *Квалификационната характеристика* на докторската програма, груповите учебни планове, индивидуалните учебни планове на докторантите.

Констатира се, че по отношение на взаимната обвързаност на целите, задачите и резултатите от обучението на докторантите и на възможностите за професионална реализация на придобилите ОНС „доктор“ няма ясно изложена визия в квалификационната характеристика на докторската програма. В целите на докторската програма, отразени в квалификационната характеристика, липсва подготовка за изследователска работа в различните ѝ форми. Докторантите трябва да придобият умения за преподавателска работа във ВУЗ и изследователска работа в научни институти.

По 2.1.2.

ВТУ има утвърдени стандарти за структурата и съдържанието на учебната документация по докторските програми, съдържащи се в *Правилата за разработване и утвърждаване на учебна документация във ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“* и *Правилника за прием и обучение на докторанти във ВТУ.*

Учебната документация по докторската програма (индивидуален учебен план, работен план по години от срока на обучение и други документи) е разработена от катедри „Публичноправни науки“ и „Частноправни науки“ в съответствие със стандартите за разработване, одобряване и прилагане на програмите, утвърдени от Академичния съвет на ВТУ и образците, съдържащи се във вътрешните *Правила за разработване и утвърждаване на учебна документация във ВТУ* и в *Правилника за прием и обучение на докторанти.* Наред с това на свои заседания катедрените съвети в Юридическия факултет периодично разглеждат учебната документация по докторските програми и при необходимост правят мотивирани предложения за промени до Факултетния съвет, като се отчита задължително мнението на докторантите, на магистрати от съдилищата в гр. Велико Търново, представители на адвокатурата и други потребители на кадри.

През изминалия период на акредитация двама докторанти в катедра „Публичноправни науки“ и двама представители на потребителите на кадри съвместно с преподавателите от тази катедра са участвали в анализирането и периодичното актуализиране на учебната документация на докторската програма „Международно право и международни отношения“, за да отговаря на съвремените достижения на правните науки.

По 2.1.3.

Документацията на докторската програма по Международно право и международни отношения включва: *Квалификационна характеристика*, представяща основните положения на докторската програма, *Групови учебни планове на докторската програма*, *Индивидуален учебен план на докторанта*, *Учебни програми*, *Годишен отчет за дейността на докторанта*, *Тримесечен отчет* и *Атестационна карта за комплексна годишна атестация на докторанта*.

В приложените образци на груповите учебни планове за редовно и задочно обучение по докторската програма „Международно право и международни отношения“ липсва задължителната титулна страница с номерата и датите на протоколите, с които са приети от Факултетния съвет на Юридическия факултет и утвърдени от Академичния съвет на ВТУ.

По време на проверката бе установено, че липсва групов учебен план за докторанти на самостоятелна подготовка.

Учебните програми по задължителните, избираемите и факултативните дисциплини е нужно да бъдат приведени съдържателно и формално в съответствие с 10-те точки на *Стандарта за структурата и съдържанието на учебна програма по докторска специалност*. Липсва задължителната заключителна част по стандарта за учебна програма с подписи на ръководителя на катедрата и на декана на Юридическия факултет. Анонсите на програмите (с изключение на тази по „Международно публично право“) в този им вид са насочени към студенти. В програмата по „Международно публично право“ отсъстват такива важни теми като „Международно право на опазването на околната среда“, „Международно право на международната сигурност (енергийната сигурност)“, „Международно наказателно право“. Избираемите дисциплини съвпадат със задължителните. Следва да се помисли за различни избираемите дисциплини.

Факултативната дисциплина „Общ курс по методология и методика на изследователската работа (с „Основи на академичното писане“) е свързана с препоръката на АС на НАОА от предходната акредитация. Както се вижда от съдържанието на темите от учебната програма на дисциплината, те включват знания от 3 области: методология и методика на научните изследвания с акцент върху емпиричната изследователска работа; основни положения на академичното писане – в общ аспект; основни положения на подготовката, разработването, представянето и оценяването на дисертационен труд. Библиографията включва 102 заглавия, преобладаващата част от които се отнасят до проблеми на изследователската работа в областта на педагогиката. *Всъщност, в тематичния курс по дисциплината не проличава да са застъпени основни положения на изследователската работа и академичното писане, съобразени със спецификата на юридическата материя.*

Целесъобразно да се преразгледат конспектите за изпитите по задължителните и избираемите дисциплини от груповия учебен план, така че обучението да надгражда и да дава нови знания на докторантите по ~~административно право и процес~~ в сравнение със студентските им познания. Факултативните дисциплини следва да насочват докторантите преди всичко към придобиване/надграждане на знания и умения за изследователска и преподавателска работа, като дисциплини, свързани с методологията, методиката и организацията на изследователската работа в областта на правото, академичното писане, особеностите на езика на правото, философските въпроси на правото и др. *Все пак, положително е, че 3-ма от зачислените 8 докторанти след 2017 г. са записали като факултативна дисциплината „Методология и методика на изследователската работа (с „Основи на академичното писане“).*

По 2.1.4.

Разработването на докторската програма „Международно право и международни отношения“ се извършва след изследване на редица подобни докторски програми в страната и чужбина, които имат сходни характеристики и показатели. Проучен е опитът на други акредитирани докторски програми в катедра „Публичноправни науки“, по които вече десетки докторанти, успешно защитили дисертационни трудове.

В международен план професионалната мобилност дава възможност за анализ при разработване на докторската програма. Международните проучвания се осъществяват по програми „Еразъм“ и „Еразъм+“ на ЮФ на ВТУ с университети-партньори и чрез двустранните договори, по които страна е ВТУ и организации.

Информация за разработването на докторската програма „Международно право и международни отношения“ се получава при обсъжданията на различни формални и неформални срещи за нуждата от обучение на докторанти в подобна програма – с представители на администрацията, съдилища, работодатели и др.

По 2.1.5.

Към месец октомври 2022 г. акредитация на докторски програми по Международно право и международни отношения имат: Институтът за държавата и правото при БАН, Пловдивският университет „Паисий Хилендарски“, ~~Софийският университет „Св. Климент Охридски“~~, Университетът за национално и световно стопанство (по „Международно право“), Югозападният университет „Неофит Рилски“, Варненският свободен университет „Черноризец Храбър“. Това предполага доста силна конкурентна среда.

За ВТУ сътрудничеството с висши училища от европейското образователно пространство е актуално, което гарантира и качествено обучение на докторантите. Доближаването до структурата и съдържанието на учебните планове и програми, действащи в други университети с юридически факултети, осигурява обективност на критериите при обучение на докторантите.

Към момента на извършване на проверката не са предоставени данни аналогичните програми на кои ВУ и организации в чужбина са взети предвид при разработването на програмата.

По 2.1.6.

Процедурите за наблюдение, контрол и оценка на документацията, свързана с докторските програми, на университетско ниво се осъществяват от *Центъра за управление на качеството*. Отдел „Докторанти“ към дирекция „Научна, проектна и библиотечно-издателска дейност“ на ВТУ поддържа и съхранява централизирана база данни за докторантите. За всеки записан докторант се разкрива персонално досие, в което се прилагат документите и материалите, отнасящи се до приема, статуса, индивидуалния учебен план и неговите годишни обсъждания, положените изпити, работата на докторанта, подготовката на дисертационния труд и др. Копие от това дело се съхранява и в обучаващия факултет.

Отдел „Докторанти“ проследява и контролира правилното изпълнение на всички процедурни стъпки и на документацията от момента на обявяване на кандидат-докторантския конкурс до издаването на диплома на защитилия докторант. Отделът поддържа и архив със защитените дисертации и авторефератите към тях.

Констатации на Постоянната комисия за изпълнение на стандарт 2:

- *Във ВТУ е създадена организация и съществуват стандарти за разработване, одобряване, оценяване, обновяване, прилагане и контрол на учебната документация по докторските програми.*

- *Документацията на докторската програма по международно право и международни отношения като цяло е съобразена със законовата рамка, както и с оперативните документи и процедурите, включени в Университетската система за*

осигуряване и оценяване качеството на образованието. В нея обаче няма ясно изложена визия и достатъчна обвързаност между целите, задачите и резултатите от обучението на докторантите и на възможностите за професионална реализация на придобилите ОНС „доктор“.

- Представената учебна документация по докторската програма по съдържание и структура не съответства в пълна степен на регламентираните стандарти в Правилника за прием и обучение на докторанти във ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“. Нужна е редовна актуализация на литературния апарат, отразен в библиографиите на учебните програми.

- Включените в груповите учебни планове задължителни, избираеми и факултативни дисциплини, съответно темите/конспектите за изпитите по тях, не надграждат в достатъчна степен студентските познания на докторантите. Необходимо е обновяване на темите с актуални въпроси на съвременното международно право и международните отношения. Недостатъчна е подготовката на докторантите за научноизследователска работа.

- Към докторската програма по международно право и международни отношения няма постоянен интерес в отделни години от магистрати и други практикуващи юристи, както и от завършили студенти, което налага предприемането на мерки за нейното популяризиране. Интересът към нея би могъл да се увеличи с по-добра реализация на докторантите, придобили ОНС „доктор“, като се популяризират примери от практиката с успешно реализирани докторанти.

- Темите на докторските дисертации са в съответствие с проблематиката в областта на международното право и международните отношения. Те са актуални, интересни и полезни за научните среди и за практиката.

- Докторската програма по международно право и международни отношения е сравнима в една или друга степен с аналогични програми у нас и в други страни и по принцип позволява мобилност на докторантите.

СТАНДАРТ 3. ОБУЧЕНИЕ, ПРЕПОДАВАНЕ И ОЦЕНЯВАНЕ, ОРИЕНТИРАНИ КЪМ ДОКТОРАНТИТЕ

По 3.1.1.

Докторантите по международно право и международни отношения право се обучават в три форми: редовно обучение (със срок 3 години); задочно (4 години) и на самостоятелна подготовка (3 години).

Обучението на докторантите се извършва по следните направления, осигуряващи комплексна подготовка съобразно установените критерии за придобиване на ОНС „доктор“, с присъждане на 180 кредита: учебна работа, научноизследователска дейност, осъществявана под ръководството на научния ръководител и преподавателска и асистираща дейност.

Обучението на докторантите по международно право и международни отношения право включва различни форми и методи, така че да се осигурят тяхната теоретична подготовка, практически умения и функционални компетентности и да се насърчи активното им участие в научната дейност на университета и факултета, в преподавателската дейност и работата на катедрата: провеждане на дискусии; участие в научни форуми по въпроси в областта, в която се разработва дисертационният труд; сравнително-правен анализ; аналитично-теоретична методика; използване на интердисциплинарни методи. Периодично се организират срещи с представители от практиката (съдии, прокурори, адвокати), с които докторантите могат да дискутират и обсъждат различни проблеми от административноправен характер.

Правната клиника на Юридическия факултет за решаване на извънсъдебни спорове дава възможност за включване на докторанти в дейността ѝ и за придобиване на знания и

практически умения при изготвянето на актове в областта на международното право и международните отношения. Учебната съдебна зала също дава възможност за придобиване на умения по международно право и международни отношения.

В рамките на докторската програма се прилагат иновационни подходи за работа със съвременните комуникационни и други технологии: мултимедийни източници; интернет среда; достъп до специализирана литература във виртуални библиотеки и бази от данни.

По 3.1.2.

Докторантите по Международно право и международни отношения се обучават по индивидуални планове. Индивидуалните планове се изготвят на базата на Груповия учебен план на докторската програма.

Индивидуалният план се развива по семестри, като всяка година обхваща два семестъра. Планът съдържа: тема на дисертационния труд; дейности по години и техния кредитен еквивалент; посещение на определен цикъл лекции и упражнения; изпити и срокове за полагането им; участие в курсове, семинари, конференции и други публични научни изяви; етапи и сроковете за подготовка на дисертационния труд.

Научният ръководител предоставя на докторанта консултации, препоръки, оценки на специализираната подготовка и работата по дисертационния труд, като носи отговорност пред Катедрения съвет за качеството на подготовката на докторанта, изпълнението на плана и работата по реализиране на дисертационния труд.

По 3.1.3.

Контролът върху изпълнението на индивидуалните учебни планове на докторантите се осъществява от Катедрения съвет и Факултетния съвет. Текущо всички етапи и дейности по индивидуалния план се следят и контролират от научните ръководители при оказване на нужната помощ. Контролът и оценката за изпълнението на индивидуалния план се извършват чрез тримесечни и годишни отчети и комплексна годишна атестация.

В края на всяка година от докторантурата докторантите представят годишен отчет, въз основа на който се атестират от Факултетния съвет. Отчетът се представя пред Катедрения съвет. Научният ръководител дава писмено мнение за работата на докторанта. Катедреният съвет приема становище за изпълнението на плана и оценка за дейността на докторанта. Катедреният съвет прави предложение за атестация на докторанта със съответната оценка. Предложението за атестация се утвърждава от Факултетния съвет.

Редовните докторанти отчитат своята работа и в края на всяко тримесечие, като представят пред декана доклад за изпълнението на индивидуалния си план. Въз основа на отчетите деканът представя ежегодно, в края на академичната година, обобщен доклад до ректора за изпълнението на задължителните изисквания от редовните докторанти.

По 3.1.4.

Формите за контрол и оценяване на постиженията на докторанта са регламентирани и публично оповестени. Най-важни от тях са изпитите (по научната специалност и по чужд език) и т.нар. „вътрешна защита” – обсъждане на готовия дисертационен труд на разширено заседание на катедра „Публичноправни науки“ в съответствие с изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за прилагането му, като от първостепенно значение е мнението на научния ръководител на докторанта.

В хода на обучението по ОНС „доктор” за изпълнението на задачите по индивидуалния план и подготовката на дисертацията тежест се дава на мнението на научния ръководител на докторанта, който поставя ежегодна текуща оценка, изказва мнение по отношение готовността и качеството на дисертационния труд с оглед представянето му за вътрешна защита и пред научно жури, дава предложения и препоръки.

Във ВТУ съществува система за периодичен анализ на качеството на обучението, като се взема предвид мнението на обучаемите и мнението на потребителите на кадри. На интернет

страницата на университета се съдържат хипертекстови връзки за анкетни проучвания, чрез които се събират мненията на всички групи от обществото, имащи отношение към учебния процес – кандидат-студенти, обучаеми (студенти и докторанти), потребители, като част от анкетите са със свободен достъп. Съществуващата система от анкетни проучвания гарантира, че мнението на обучаемите и на потребителите на кадри ще бъде отразено при промени в учебната документация.

По 3.1.5.

В *Правилника за прием и обучение на докторанти във ВТУ* са регламентирани *Правила за разглеждане на жалби от докторанти*. В отдел „Докторанти“ се поддържа регистър на жалбите, подадени от докторантите. Отделът осъществява цялостното администриране на процедурата и комуникацията с докторантите, подали жалби.

Докторантите могат да подават *предложения и сигнали*, които се разглеждат по реда на Административнопроцесуалния кодекс от комисия, определена със заповед на ректора.

През акредитирания период не са докладвани случаи на разглеждане на жалби, сигнали или оплаквания на докторанти по международно право и международни отношения.

Констатации на Постоянната комисия за изпълнение на стандарт 3:

- *Подготовката на докторантите по международно право и международни отношения се реализира чрез съвременни образователни форми и методи.*

- *Утвърдена форма на обучение на докторантите по докторската програма е индивидуалния учебен план. Формите за контрол и оценка на изпълнение на ИУП са ясно дефинирани. Изпълнението на планираните дейности се следи, контролира и отчита при спазване на установените процедури.*

- *Прилагат се ясни и публично оповестени методи за оценяване на резултатите от работата на докторантите.*

- *Налице са правила за разглеждане на жалби и сигнали от докторанти.*

СТАНДАРТ 4. ПРИЕМ, РАЗВИТИЕ, ПРИЗНАВАНЕ И ДИПЛОМИРАНЕ НА ДОКТОРАНТИТЕ

По 4.1.1.

Приемът и обучението на докторанти в Юридическия факултет на ВТУ, и в частност на докторанти по Международно право и международни отношения, се извършват в съответствие с изискванията на разработените въз основа на националната нормативна уредба (ЗВО, ЗРАСРБ и Правилникът за прилагането му и други) вътрешно-нормативни актове: Правилник на ВТУ, Правилник за обучение на докторанти във ВТУ, Правилника на ЮФ на ВТУ, и други.

Великотърновският университет поддържа и съхранява централизирана база данни за докторантите чрез своя отдел „Научноизследователска, художествено-творческа и издателска дейност“ (НИХТИД). За всеки записан докторант в отдел НИХТИД се разкрива персонално дело, в което се прилагат материалите и документите, отнасящи се до приема, статуса, индивидуалния учебен план и неговите годишни обсъждания, положените изпити, работата на докторанта, подготовката на дисертационния труд и др. Копие от това дело се съхранява и в съответната обучаваща катедра. Докторантските главни книги се водят и съхраняват от длъжностни лица във факултетите, определени със заповед на ректора по предложение на деканите.

По 4.1.2.

Организацията и управлението на проектната дейност, като част от научно-изследователската дейност на ВТУ, са регламентирани от Правилника за научно-изследователската и художественотворческата дейност на ВТУ „Св. св. Кирил и Методий. Централна роля за включването на докторантите в научноизследователската дейност имат организирани от ВТУ университетски проекти и прояви. Съгласно утвърдената практика във

ВТУ, участието на докторанти в проекти, финансирани от университетския фонд „Научни изследвания“ е задължително.

Научните и художественотворческите прояви в университета се класифицират в следните групи: общоуниверситетски научни и художественотворчески прояви, факултетски конференции, изложби, концерти и студентски научни и художественотворчески прояви. Всяка година Академичният съвет приема и актуализира университетския научен и художественотворчески календар. Информацията за събитията от календара се обявява на официалната интернет страница на ВТУ, като докторантите биват насърчавани да участват във всички прояви и научни форуми, организирани от университета.

Не са предоставени данни за участие на докторанти по „Международно право и международни отношения“ в научноизследователски проекти.

По 4.1.3.

Докторантите по Международно право и международни отношения могат да осъществяват външна мобилност в периода на обучението си по програма „Еразъм+“, двустранни договори на ВТУ с чуждестранни университети и научни организации, по специализирани европейски програми. Международната дейност на ВТУ е регламентирана в Правилник за международно и вътрешно сътрудничество на ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“. Тя се координира от отдел „Международно и вътрешно сътрудничество“, ръководен от зам.-ректор по международната дейност.

Докторантите имат възможност да осъществяват мобилност и по сключени от ВТУ договори за двустранно сътрудничество с университети в различни държави. Тези договори включват: членство в световни, европейски и балкански асоциации на университетите и участие в техни прояви; участия в международни научни прояви (симпозиуми, конференции, семинари и др.); обмен на преподаватели, изследователи, докторанти и студенти; организиране на международни прояви и участие в съвместни проекти; съвместни разработки по научни и учебно-методически проблеми.

През периода на акредитация по програмата „Еразъм +“ са реализирали обучения двама докторанти по международно право и международни отношения: Христо Ангелов – в Трансилванския университет в Брашов, Република Румъния, февруари-март 2019 г.; Ралица Тютюнджиева – 4-месечно обучение през 2022 г. в Университет „Аристотел“, гр. Солун, Република Гърция.

Докторантите имат възможност да осъществяват мобилност и по сключени от ВТУ договори за двустранно сътрудничество с университети в различни държави.

За отбелязване е и участието на двама докторанти съответно в семинар по канонично право в гр. Урануполи, Гърция, организиран от Фондация „Център за обучение на адвокати „Кръстю Цончев“, 03–06.10.2019 г. и в международно лятно училище по международно инвестиционно право, организирано от ELSA, под егидата на Атинския център по публично право и Националния университет „Каподистрия“, Атина /Summer ELSA Athens Law School on International Investment Law/, 18 – 25 август 2019 г.

Налични са данни за 16 участия на 5 докторанти по международно право и международни отношения (средно по 3,2 участия на докторант) в **10 научни форума** – конференции, кръгли маси, семинари, научни четения: 6 – организирани от ВТУ, от които 5 международни и една с чуждестранно участие; 4 – от други институции, от които: една национална, организирана от ИДП-БАН; една – от друго ВУ; две, проведени в Република Гърция.

На университетско и факултетно равнище се стимулира участието на докторантите в различни научни форуми, включително и чрез организиране на *докторантски конференции*: Първа общоуниверситетска докторантска конференция „Младите изследователи в дигиталния

свят“, 2019 г.; Втора общодокторантска научна конференция „Дигиталната хуманитаристика и перспективите пред българската наука“, 2020 г.

По 4.1.4.

Административното обслужване на докторантите се извършва от отдел „Докторанти“ към дирекция „Научна, проектна и библиотечно-издателска дейност“ и от „Организатор учебен процес“ на Юридическия факултет на ВТУ, където всеки докторант има досие. В личното досие на докторанта при „Организатор учебен процес“ на Юридическия факултет на ВТУ се съхраняват документите за прием и обучение: заповеди на ректора на ВТУ, протоколи от положените изпити, отчети, индивидуалния учебен план на докторанта. На всеки докторант се издава докторантска лична карта и книжка. Документацията във връзка с положените изпити се предоставя на централизираната университетска база на докторантите.

Реализацията на завършилите докторанти се проследява от Университетския кариерен център, клуб „Алумни“, както и от водещата катедра. Данни за това се предоставят от Юридическия факултет при провежданите годишни одити.

През периода 2016 – 2022 г. по докторската програма „Международно право и международни отношения“ са се обучавали **9 докторанти**: 4-ма – в редовна форма; 5 – в самостоятелна форма на обучение. От тях успешно са защитили дисертациите си двама докторанти на самостоятелна подготовка, единият от които – Мохаммед Санка, е гражданин на Република Гана, понастоящем университетски преподавател в родината си.

Констатации на Постоянната комисия за изпълнение на стандарт 4:

- Във ВТУ са разработени вътрешнонормативни документи за функционирането на системата за обучение на докторанти – от приема до и след тяхната професионална реализация.

- На докторантите са осигурени възможности за участие в проекти и научни форуми на факултетно, университетско, национално и международно равнище. Оказва се финансова подкрепа за обучение и изследователска дейност на докторантите.

- Създадена е административна система за регистриране хода на докторантурата и реализацията на завършилите докторанти. Има правила за признаване на докторантско обучение.

- Данните сочат добра успеваемост от обучението на докторантите по международно право и международни отношения.

СТАНДАРТ 5. ПРЕПОДАВАТЕЛСКИ СЪСТАВ

По 5.1.1.

Академичният състав на катедра „Публичноправни науки“, обучаваща докторанти по ДП „Международно право и международни отношения“, към месец октомври 2022 г. включва **18 преподаватели** на основен трудов договор, от които 10 имат подадени декларации за участие в акредитацията на професионално направление „Право“ на ВТУ по чл. 77, ал. 13 ЗВО. От общия брой на академичния състав на катедрата:

- **9 са хабилитирани - 5-ма професори**, от които: 2-ма са доктори на науките; 4-ма са на II ОТД; 3-ма участват в обучението на студенти в още едно ВУ и един – в обучението на още 2 ВУ; - **4-ма доценти** с ОНС „доктор“, от които: един на I ОТД, участващ в обучението на студенти само на ВТУ; 3-ма – на II ОТД, участващи в обучението на студенти в още едно ВУ;

- **9 нехабилитирани - 5-ма главни асистенти**: 4-ма – на I ОТД, участващи в обучението на студенти само във ВТУ; един – на II ОТД, участващ в обучението на студенти в още едно ВУ; - **4-ма асистенти** на I ОТД, участващи в обучението на студенти само във ВТУ.

С квалификация в областта на докторската програма са 3-ма хабилитирани преподаватели на II ОТД до учебната 2021/2022 г. включително: проф. д-р Благой Видин /хоноруван преподавател поради пенсиониране/, доц. д-р Мариета Рабохчийска (46 г.), II ОТД,

доц. д-р Станислав Костов (44 г.), II ОТД. *На комисията е служебно известно, че доц. д-р Мариета Рабохчийска участва в акредитацията на професионално направление 3.3 Политически науки на СУ „Климент Охридски”, поради което тя не може да участва в акредитацията на тази докторска програма.*

Към момента на извършване на проверката с квалификация в областта на докторската програма е един хабилиотиран преподавател – доц. д-р Станислав Костов, на II ОТД, с подадена декларация за участие в акредитацията на професионално направление „Право“ на ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий”.

С квалификация в областта на докторската програма са двама нехабилиотирани преподаватели: гл. ас. д-р Тихомир Рачев (33 г.). II ОТД /неучастващ в акредитацията на ПН „Право“ на ВТУ/, ас. Илиян Байчев, докторант по програмата (39 г.), I ОТД, с подадена декларация.

*Академичният състав на катедра „Частноправни науки“ на ЮФ-ВТУ, обучаваща докторанти по ДП „Международно право и международни отношения“, към месец октомври 2022 г. включва **17 преподаватели на основен трудов договор, от които 10 имат подадени декларации** за участие в акредитацията на професионално направление „Право“ на ВТУ по чл. 77, ал. 13 ЗВО:*

- ***10 са хабилиотирани - 3-ма професори**, от които единият – член-кореспондент: един на I ОТД, участващ в обучението на студенти само във ВТУ; 2-ма на II ОТД, участващи в обучението на студенти в още едно ВУ; - **7 доценти**, от които: един на I ОТД, участващ в обучението на студенти само във ВТУ; 6-ма – на II ОТД, участващи в обучението на студенти в още едно ВУ;*

- ***7 нехабилиотирани - 3-ма главни асистенти**, от които 2-ма на I ОТД, неучастващи в обучението на студенти в други ВУ; - **4-ма асистенти** – на I ОТД, участващи в обучението на студенти само във ВТУ.*

С квалификация в областта на докторската програма е един хабилиотиран преподавател – доц. д-р Ева Касева (37 г.). на II ОТД, Институт за държавата и правото при БАН, участваща в акредитацията на професионално направление „Право“ на ВТУ.

Общо за двете катедри към момента на акредитация с квалификация в областта на докторската програма „Международно право и международни отношения“ са двама хабилиотирани преподаватели: доценти, на II ОТД, с подадени декларации за участие в акредитацията на ПН „Право“ на ВТУ.

С квалификация в областта на докторската програма са двама нехабилиотирани преподаватели: асистент, с подадена декларация за участие; главен асистент, неучастващ в акредитацията на ПН „Право“ на ВТУ.

По 5.1.2.

Според представената информация за научноизследователската и публикационната активност на хабилиотирания академичен състав, обучаващ докторанти по международно право и международни отношения през акредитационния период е:

Доц. д-р Станислав Костов има общо 9 публикации - 1 монография, 2 учебни пособия и 6 статии.

Доц. д-р Ева Касева има общо 14 публикации – 2 монографии, 11 статии и 1 сборник с нормативни актове.

Не са предоставени данни за участие на преподавателите в научни форуми и научноизследователски проекти.

Акредитираната институция не е предоставила данни за забелязани цитирания на хабилиотираните преподаватели.

По 5.1.3.

Юридическият факултет на ВТУ има получена акредитация от НАОА по 11 докторски

програми в направление „Право“ с 45 успешно защитили докторанти. Хабилитираните преподаватели имат дългогодишен опит в обучението на докторанти, включително и в други висши училища.

Преподавателите в катедрите са висококвалифицирани с богат професионален опит. В голямата си част те са и практикуващи юристи и имат широка известност не само като учени, но и като практики.

Хабилитираните преподаватели от обучаващите звена развиват активна научна и преподавателска дейност. Участват в редакционни колегии на национални и университетски научни списания. Били са членове на десетки научни журита за присъждане на научни степени и заемане на академични длъжности в юридическите и други факултети в България, както и членове на изпитни комисии в конкурси за младши съдии, прокурори и следователи, провеждани от Висшия съдебен съвет.

Нехабилитираните преподаватели също имат активни изследователски и публикационни изяви, както и практически опит.

Констатации на Постоянната комисия за изпълнение на стандарт 5:

- *Юридическият факултет на ВТУ осигурява качествен академичен състав за обучение на докторантите в докторската програма „Международно право и международни отношения“. Наличието на квалифицирани преподаватели с богат практически опит е предпоставка за качествено обучение в докторската програма, като осигурява на докторантите добра теоретична подготовка и ценни практически познания в сферата на международното право и международните отношения.*

- *Юридическият факултет на ВТУ има утвърдени практики и успешни изяви по специалността на докторската програма „Международно право и международни отношения“, а и към професионалната област, към която тя принадлежи.*

СТАНДАРТ 6. УЧЕБНИ РЕСУРСИ И ПОДПОМАГАНЕ НА ДОКТОРАНТИТЕ

По 6.1.1.

Юридическият факултет разполага с 1241 кв. м. площ, предназначена за провеждане на лекционни курсове и семинарни занятия. Докторантите разполагат със самостоятелен Кабинет на докторанта оборудвана с три компютърни конфигурации, с достъп до интернет и до ПИС „Сиела“ за справки в националното и европейското законодателство, както и със съдебната практика. Съвместно с преподавателския състав на факултета могат да се ползват предоставените на трите катедри кабинети и компютърните конфигурации с инсталирана ПИС „Сиела Норма“.

Докторантите по Международно право и международни отношения могат да използват за нуждите на своето обучение и провеждането на дисертационните си изследвания специфичната материално-техническа база и оборудване на Юридическия факултет на ВТУ – специализирани кабинети и софтуер - Съдебна зала за провеждане на симулирани съдебни процеси, кабинет за юридически практики разполагащ с 30 места с 3 компютърни конфигурации, шрайбпроектор, мултимедия, интерактивна дъска, точка за безжичен интернет и Правна клиника съществуваща от 2005 г., на която е предоставена зала, разделена на две самостоятелни помещения с 15 места – за прием и работа/правни консултации с реални клиенти. При необходимост докторантите могат да ползват компютрите в трите специализирани компютърни учебни лаборатории на Корпус № 5 с общо 30 работни места, както и тези, които се намират в различни библиотечни и информационни центрове – близо 200 компютъра.

Освен безплатен интернет, ВТУ предоставя и възможност за ползване на системата „Eduroam“ (роуминг инфраструктура, използвана от академичните институции в Европа, Азия, Австралия и Канада).

По 6.1.2.

При извършването на дисертационните си изследвания докторантите по Международно право и международни отношения от Юридическия факултет на ВТУ имат нормативната и организационната възможност да участват в различни проекти и програми, като програмата „Еразъм“+, в университетски, национални и международни научни и образователни форуми в страната и чужбина. За участие в конференции и други научни форуми в страната и чужбина докторантите се командироваат за сметка на Юридическия факултет на ВТУ.

По 6.1.3.

Докторантите по Международно право и международни отношения могат при регламентирани правила да ползват библиотечните фондове на Централната университетска библиотека на ВТУ, която е включена в системата на вътрешното и международното библиотечно книгозаемане, която разполага с богат библиотечен фонд от над 400 000 тома. От 1992 г. в ЦУБ се получават основните периодични издания с юридическа тематика. Читалнята на централната библиотека осигурява 60 места. ЦУБ изготвя и издава библиографски справки и оказва библиографска и методическа помощ при подготовката на докторантите. Периодично се издава „Информационен бюлетин“ в две направления: „Нови книги“ и „Новини“.

Специализиран по отношение на правна литература е Библиотечно-информационният център в Корпус № 5 – звено на ЦУБ, читалнята на който разполага с 68 места. От 1992 г. Библиотечно-информационният център има абонамент за редица периодични правни издания: „Правна мисъл“, „Юридически свят“, „Съвременно право“, „Общество и право“, „Търговско право“, „Труд и право“, „Търговско и облигационно право“, „Собственост и право“, „Адвокатски преглед“, „De jure“ и др. Наличен е абонамент за дигитален архив на Държавен вестник. В доклада-самооценка на ДП (стр. 78) е посочено, че БИЦ попълва фондовете си с почти цялата новоизлязла специализирана литература, както и с книги – дарения от Европейския център, Съюза на юристите в България, адвокати и преподаватели. Докторантите на Юридическия факултет могат да ползват и чуждоезиковите библиотечно-информационни и културно-информационни центрове на ВТУ. Юридическата литература, постъпила в библиотеката след 2016 г. (до 2020 г.), наброява над 700 заглавия.

Централната университетска библиотека поддържа електронен каталог, включен в Кataloга на университетските библиотеки. Интернет каталогът на Университетската библиотека предлага връзки към електронните каталози на отделните филиални библиотеки, както и към интернет каталозите на Австрийската библиотека, Немската библиотека, „Балкани“, Библиотеката при Славистичен комплекс и библиотеката при Институт „Конфуций“, работещи с програмния продукт „Автоматизирана библиотека“ <http://libserver.uni-vt.bg/absw/abs.htm>.

В процеса на обучението си докторантите имат осигурен достъп до пълнотекстови научни публикации, анотации към публикации и наукометрични данни в електронните платформи: „Science Direct“, „ISI“, „Web of Science“, „Scopus“, до базите данни „JSTOR“ и „EBSCO“, до „Journal Citation Reports“, „Citation Index“, „EUR Lex: Право на ЕС“ (официален вестник на ЕС), „Oxford Academic Journal“ и др.

По 6.1.4.

ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий“ и Юридическия факултет са осигурили много добри възможности за публикуване на резултатите от научните изследвания на докторантите:

- от 2010 г. факултетът издава списанието „De jure“ (инд./реф. в: СЕЕОЛ), по две книжки годишно <http://journals.uni-vt.bg/dejure/bul/>. Всички статии на докторантите в ДП „Международно право и международни отношения“ са публикувани в това списание;
- чрез УИ „Св. св. Кирил и Методий“ се публикуват сборници с доклади на преподаватели, докторанти и студенти от организирания на университетско и факултетно равнище научни прояви, например сборниците с доклади от двете общоуниверситетски докторантски конференции;

- Университетското издателство подготвя за печат и публикува автореферати на дисертации, както и монографии, представящи резултати от успешно защитени дисертационни изследвания.

Според представената при акредитацията информация, **4 докторанти имат 15 публикации, средно по 3,8 публикации на докторант.** Малко над половината от публикациите – 8 (53,3%), са *научни доклади*, представени на научни форуми. Част от тях са на английски и руски език. Останалите 7 (46,7%) публикации са статии, 4 от които са в изданието на Юридическия факултет на ВТУ „De jure“.

От месец юни 2022 г. ВТУ се ангажира с финансова подкрепа при публикуването на статии в списания в чужбина, индексирани в световните бази данни „Scopus“ и „Web of Science“. Съобразно новата ал. 1 на чл. 6 от Методиката за определяне на разпределението на средствата за допълнителни трудови възнаграждения, награди или други финансови стимули за авторство или съавторство на научни публикации в списания, реферирани или индексирани в световните бази данни „Web of science“ или „Scopus“ <https://akr.uni-vt.bg/getnbdoc.aspx?d=511&f=511.pdf> докторантите, постдокторантите и студентите на ВТУ могат да получават индивидуални възнаграждения за публикуването (самостоятелно или в съавторство) на студии или статии в поредични издания, списания или сборници, индексирани в тези бази данни, както и за публикуването на монографии, индексирани в двете бази данни.

Констатации на Постоянната комисия за изпълнение на стандарт 6:

- Юридическият факултет на ВТУ “Св. св. Кирил и Методий“ разполага с необходимата съвременна обща и специфична материално-техническа база и оборудване за обучение и изследователска дейност както за студентите и преподавателите, така и за своите докторанти, включително и за тези по международно право и международни отношения..

- Информационната инфраструктура на ВТУ е на съвременно технологично равнище. Поддържа се висока степен на осигуреност на обучението на докторантите с компютърна техника, софтуер и информационни ресурси. Създадени са условия за самостоятелна работа, компютъризирани работни места, 24-часов достъп до интернет, до ПИС „Сиела Норма“ и до международната университетска система „Eduroam“. Информационната обезпеченост на докторантите е на високо ниво с максимално улеснени дейности по подготовката на дисертационните трудове.

- ВТУ “Св. св. Кирил и Методий“, Юридическият факултет, водещите катедри и научните ръководители осъществяват политика и създават условия за стимулиране на научноизследователската дейност и творческата активност на докторантите. Подкрепата на докторантите в учебната и изследователската работа е активна и разностранна. Налице са добри резултати от включването им в научни прояви, както и от публикационната им дейност. Техни публикации се популяризират, освен на университетско, на национално и международно равнище.

СТАНДАРТ 7. УПРАВЛЕНИЕ НА ИНФОРМАЦИЯТА

По 7.1.1.

Административните структури, които събират, анализират и съхраняват информация относно хода на докторантурите и качеството на обучение на докторантите, са: отдел „Докторанти“, който поддържа и съхранява централизирана база данни за докторантите и в изпълнение на функциите си координира и контролира дейностите по прием и обучение на докторантите и защитата на дисертационните трудове; „Организатор учебен процес“ на Юридическия факултет.

Удовлетвореността на докторантите от качеството на обучение се отчита с Анкетна карта за проучване мнението на студенти/докторанти/специализанти относно качеството на обучение

във ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“. Докторантите в Юридическия факултет имат възможност да попълват онлайн анкети за качеството на обучението. Анкетите са достъпни в реално време от всяко място на сайта на университета <http://www.uni-vt.bg/bul/pages/?page=4229&zid=100>

Кариерното развитие на завършилите докторанти се следи от Университетския кариерен център в сътрудничеството с Клуба на възпитаниците на ВТУ – Алумни. Водещата катедра също следи и има информация за кариерното развитие на своите докторанти.

Информацията за оценката на потребителите за степента на подготвеност на завършилите докторска програма се осигурява чрез формални и неформални срещи с представители на Министерството на правосъдието, съдебната власт, държавната и общинската администрация, адвокатурата и др.

По 7.1.2.

В Юридическия факултет като основно звено на ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“ са приети и огласени правила за управление на качеството на образованието. Изградени са структури и са разработени вътрешнонормативни актове за функционирането на системата за наблюдение, оценяване, поддържане и усъвършенстване на качеството на обучение – от приема на студентите до тяхното успешно дипломиране, както и за тяхната професионална реализация и кариерно развитие.

На годишните отчети на катедра „Публичноправни науки“ и на Факултетния съвет на Юридическия факултет на ВТУ се анализира състоянието по изпълнението на докторската програма, обсъжда се изпълнението на индивидуалните учебни планове и поетапните резултати от обучението на докторантите, възникналите проблеми, необходимостта от обновяване на учебната документация. Всички докторанти участват задължително в заседанията на катедрата и изказват мнение по въпросите, свързани с тяхното обучение.

Констатации на Постоянната комисия за изпълнение на стандарт 7:

- *ВТУ има изградена организация за управление на информацията, свързана с обучението по докторските програми. Такава информация се събира, анализира, периодично се обсъжда и публично се огласява на университетско и факултетно ниво, като се обръща внимание на качеството на обучението и потребността от промяна.*
- *Чрез анкети и други форми се отчита мнението на работодателите и на докторантите и се следи тяхната реализация.*

СТАНДАРТ 8. ИНФОРМАЦИЯ ЗА ОБЩЕСТВЕНОСТТА

По. 8.1.1.

Цялата учебна документация, учебни планове, учебни програми, конспекти за изпитите, утвърдените дисертационни теми, имената на докторантите и научните им ръководители се отразяват в интернет страницата на ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий“.

Актуална информация за всички дейности, свързани с обучението във ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий“ може да се получи от официалния Интернет сайт на Университета посредством поддържания Електронен каталог на образователните програми, съдържащ Азбучен списък на акредитираните докторски програми.

На интернет страницата на университета е публикуван Справочник на докторанта, който съдържа подробна и детайлна информация за всички дейности по прием, обучение и завършване на образованието в ОНС „доктор“ - <https://www.uni-vt.bg/bul/pages/?page=3011>

Предоставяне на пълна информация за докторската програма „Международно право и международни отношения“ може да бъде получена и от „Организатор учебен процес“ в Юридическия факултет.

По. 8.1.2.

На Интернет страницата на ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“ е осигурена информация за мобилност на докторантите чрез програмата „Еразъм +“, международно и вътрешно

сътрудничество, договори за двустранно и вътрешно сътрудничество и др. – <https://erasmus-vtu.bg/> и <https://erasmus-vtu.bg/universiteti-ot-es-programni-strani>. По програмата „Еразъм+“ като партньори на Юридическия факултет са посочени 19 университета от 16 европейски страни, а договорите за двустранно сътрудничество на ВТУ са със 128 висши училища, научни организации и фондации в 34 страни от почти всички континенти.

Форма на международно сътрудничество и международни научни комуникации са срещите на докторантите, които се осъществяват на основата на действащите двустранни договори и реализираните съвместни проекти с гостуващи преподаватели от чуждестранни университети: Трансилванския университет, гр. Брашов, Румъния; Университета в гр. Трир, Германия; Университета в Залцбург, Австрия; Университета „Яшар“, Турция; Даугавпилс университет, Латвия; Университета за приложни социални науки, Литва; Университета „Св. св. Кирил и Методий“, Северна Македония и др.

По.8.1.3.

В периода на акредитация докторанти от ЮФ по докторската програма „Международно право и международни отношения“ са участвали с доклади в:

- *пет международни научни форуми:* Юбилейна конференция по случай 25 години от създаването на Юридическия факултет при ВТУ и 25 години от приемането на Конституцията на Република България, 06 – 07.10.2016 г., гр. Велико Търново; кръгла маса „140-годишнина от Освобождението на България от османско владичество и приемането на Търновската конституция“, 19.04.2018 г., гр. Велико Търново; конференция „Съвременното място и роля на алтернативните способи за разрешаване на спорове – между традицията и актуалната правна уредба на България и държавите членки на Европейския съюз“, 09 – 10.11.2018 г., гр. Велико Търново; конференция „Конфликтът и неговото разрешаване – юридически, исторически, икономически и психологически аспекти“, 29.11.2019 г., гр. Велико Търново; конференция „Развитието на съвременното право – между установените традиции и желаната бъдеща реалност“, 15.10.2021 г., гр. Велико Търново.

Сборниците от международните конференции на ВТУ се издават на български, руски и английски език, с което се популяризират и в международното научно пространство.

- Юбилейна научна конференция в чест на 110 години от рождението на професор Живко Сталев и 100 години от рождението на професор Витали Таджер “Актуални проблеми на частното право в гражданския процес”, организирана от ИДП-БАН, 19 – 20.05.2022 г. както и във форуми, организирани от други университети като конференцията „Актуални проблеми на сигурността” организирана от Националния военен университет „Васил Левски“, 27 – 28.10.2022 г., гр. Велико Търново.

Чрез участието на докторанти с доклади в международни и национални прояви резултатите от техните дисертационни изследвания получават в една или друга степен известност сред международна и национална научна аудитория в сферата на международното право и международните отношения.

Констатации на Постоянната комисия за изпълнение на стандарт 8:

- ВТУ „Св. св. Кирил и Методий” и Юридическият факултет осигуряват процедури и устойчива практика за публикуване на необходимата информация за възможностите и постиженията в областта на докторската програма по международно право и международни отношения.

- Докторантите имат възможност за представяне на резултатите от изследванията си пред академичния състав на катедрата, на факултета и университета, пред по-широки и авторитетни национални прояви и международни форуми в страната и чужбина.

- Програмите за мобилност на докторантите по програмата „Еразъм+“ и по двустранните договори с чуждестранни университети са публични и достъпни на интер-нет страницата на университета.

СТАНДАРТ 9. ТЕКУЩ МОНИТОРИНГ И ПЕРИОДИЧЕН ПРЕГЛЕД НА ПРОГРАМИТЕ

По 9.1.1.

Системата за управление на качеството във ВТУ подлежи на периодично одитиране чрез провеждане на вътрешни одити съгласно разработена процедура на планирани интервали от време от квалифицирани одитори, които събират и анализират информацията за функционирането на системата. Предвидени са регулярни одити и текущ мониторинг от представители на студентите (докторантите) и потребителите на кадри.

Мониторингът и контролът се осъществяват на първо място от самата катедра, към която е акредитираната докторска програма, на следващо място от факултетния съвет, от отдел „НИХТИД“ в централната университетска администрация и от ресорния зам.-ректор по управление на качеството и акредитацията.

По 9.1.2.

ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“ разполага със стандарти за разработване на учебната документация за обучение в ОНС „доктор“ във всичките ѝ форми на обучение – редовно, задочно, дистанционно и на самостоятелна подготовка. Във ВТУ има строго регламентирани процедури за разработване, одобряване, наблюдение и обновяване на учебната документация, свързана с докторските програми (учебни планове, учебни програми и т.н.).

При актуализирането на обучението по докторската програма „Международно право и международни отношения“ се разчита и на мнението на самите докторанти, отразени в анкети и проучвания, които внимателно се анализират, за да се осигурят възможностите за динамична промяна на образователната среда. Провеждат се регулярни срещи с практикуващи юристи, като по този начин се акцентира допълнително на практическите елементи в обучението на докторанти, като обратната връзка от тези срещи допълва данните за нуждите на практиката и за евентуални промени в програмата на обучението на докторантите.

Констатации на Постоянната комисия за изпълнение на стандарт 9:

- *Великотърновският университет, респективно Юридическият факултет, имат нормативно заложените процедури за анализиране, периодично одитиране и осъвременяване на документацията, свързана с докторската програма по международно право и международни отношения..*

- *Университетът осигурява процедури и практики при планирането и изпълнението на дейностите по повишаване на ефективността на докторската програма.*

СТАНДАРТ 10. ЦИКЛИЧНО ВЪНШНО ОСИГУРЯВАНЕ НА КАЧЕСТВОТО

По 10.1.1

ВТУ осигурява изпълнение на планирани дейности за самооценка и външни оценки в съответствие с *Вътрешните правила за администриране на процедури по програмна акредитация на професионални направления/специалности от регулираните професии, докторски програми и следакредитационно наблюдение и контрол във ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“.*

Годишните вътрешни одити на професионално направление „Право“ обхващат и акредитираните докторски програми.

Всяка година се провеждат надзорни ресертификационни одити на *Системата за управление на качеството* от сертифициращата организация DQS, последният от които е от месец април 2022 г.

Външни проверки на докторската програма се извършват от Националната агенция по оценяване и акредитация по линия на провежданите акредитационни процедури. В доклада-самооценка се посочва, че посредством дейностите за самооценяване и външни оценки са постигнати конкретни резултати, свързани с усъвършенстване на обучението по докторската

програма. Действието на системата изгражда среда, в която се предприемат мерки в пълно съответствие с препоръките на НАОА. В резултат на това се отчита успешна подготовка на зачислените докторанти и придобиването на ОНС „доктор“ от защитилите дисертационните си трудове докторанти..

Констатации на Постоянната комисия за изпълнение на стандарт 10:

- Докторските програми на Юридическия факултет на ВТУ периодично преминават през вътрешно оценяване на качеството в съответствие с университетската правна уредба. Външно оценяване се извършва по линия на НАОА.
- Съгласно изискванията на НАОА са изготвени доклади-самооценки по повод искане за последваща акредитация на докторската програма по Международно право и международни отношения.

Силни страни	Слаби страни
<p>Академичната среда за обучение и изследователска работа на докторанти по международно право и международни отношения в катедрите „Публично-правни науки“ и „Частноправни науки“ е благоприятна и стимулираща.</p> <p>Наличието на квалифицирани преподаватели с практически опит осигурява на докторантите добра теоретична подготовка и ценни практически познания в сферата на административно право и процес.</p> <p>Налице е законово изискуемият академичен капацитет за обучаване на докторанти по международно право и международни отношения – налице са двама хабилитирани преподаватели, доценти, на II ОТД, с подадени декларации за участие в акредитацията на ПН „Право“ на ВТУ.</p> <p>ЮФ на ВТУ „Св.св. Кирил и Методий“ разполага с необходимата материално-техническа база и информационна инфраструктура за обучение на докторантите.</p>	<p>Хабилитираните преподаватели в областта на докторската програма са на първи ОТД в друго висше училище.</p> <p>Учебната документация по докторската програма „Международно право и международни отношения“ по съдържание и структура не съответства в пълна степен на регламентираните стандарти в Правилника за прием и обучение на докторанти във ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“.</p> <p>В учебната документация няма ясно изложена визия и достатъчна обвързаност между целите, задачите и резултатите от обучението на докторантите и на възможностите за професионална реализация на придобилите ОНС „доктор“.</p> <p>Включените в групите учебни планове задължителни, избираеми и факултативни дисциплини, съответно темите/конспектите за изпитите по тях, не надграждат в достатъчна степен студентските познания на докторантите. Необходимо е обновяване на темите с актуални въпроси на съвременното международно право и международните отношения. Недостатъчна е подготовката на докторантите за научноизследователска работа.</p> <p>Нужна е редовна актуализация на литературния апарат, отразен в библиографиите на учебните програми по задължителните, избираемите и факултативните дисциплини.</p> <p>Конкурсите по докторската програма се</p>

	обявяват със скоби в наименованието, които фактически представляват четири отделни докторски програми, за които ВТУ няма необходимата законова акредитация от НАОА.
Възможности	Заплахи
Налице са предпоставки за осъществяване на академичен обмен и за по-активно участие на докторантите в международна мобилност и в изпълнение на научноизследователски проекти. Към докторската програма има интерес от магистрати и други практикуващи юристи, както и от завършили студенти.	Трайната тенденция, установена в национален план, към намаляване на желаещите да провеждат научни изследвания в областта на правото.

IV. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

С оглед изложените резултати от извършената проверка и изводите по отделните стандарти на Критериалната система на НАОА, Постоянната комисия по социални и правни науки, сигурност и отбрана при НАОА изразява мнение пред Акредитационния съвет на НАОА, че може да се даде акредитация за прием и обучение в ОНС „доктор“ по докторска програма „Международно право и международни отношения“ в Юридическия факултет на ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“.

Предвид установените в резултат на проверката слабости на докторската програма, Постоянната комисия препоръчва:

1. *Да се изясни тематиката на докторската програма.
Срок: постоянен*
2. *Учебната документация да се приведе в съответствие със стандартите, регламентирани в правилника на университета. Да се актуализира литературата, посочена в учебните програми; в учебния план да се предвидят дисциплини, надграждащи придобитите в ОКС „магистър“ знания на докторантите; да се включат допълнително различни от задължителните избираеми дисциплини и да се осигури обучение на докторантите по „Методология и методика на правното изследване“ и „Академично писане“.
Срок: 31.05.2024г.*
3. *Да се назначат хабилитирани преподаватели на първи ОТД по Международно публично право и по Международни отношения. До назначаването на такива преподаватели, темите на дисертационните трудове да се определят само в областта на ПЕС и МЧП.
Срок: 31.05.2024г.*
4. *Да се предприемат мерки за стимулиране на включването на докторанти в научноизследователски проекти и в програми за мобилност.
Срок: постоянен*
5. *Докторската програма да се съпостави с други аналогични програми в чуждестранни висши училища и организации.*

Срок: 31.05.2024г.

Председател на ПКСПНСО: .....
доц. д-р Екатерина Салкова